

990228-2

Po Pavlovi, helenizovaném Židu, který prošel školou Gamalielovou, ale zároveň načerpal jakousi znalost helenistického myšlení (a uměl také řecky, byť jen KOINÉ své doby), se pokouší využít možností filosofie i autor janovského evangelia. Zatímco Pavel myšlenkově pracuje jen s některými řeckými termíny, které ihned jakoby „teologizuje“, ale nepokouší se ještě o postavení myšlenkové stavby, o uskutečnění širšího filosofického záměru, „Jan“ (budeme tak psát o autorovi pro stručnost, i když víme, že nešlo o jednoho z apoštolů, což měl naopak autor v úmyslu, neboť tím měla být podtržena závažnost textu, a to bez sebemenšího úmyslu něco neprávem předstírat) takový filosofický pokus skutečně podniká. Pavel zůstává u odmítání různých filosofí dvojího typu, totiž „podle podání“ (tj. tradice) a „podle prvků světa“, ale považuje jiný typ filosofování, totiž filosofii „podle Krista“, nejen za možnou, ale pravděpodobně i za žádoucí (alespoň u něho nenajdeme ani náznak distance v tomto směru). Záleží zajisté na tom, jak budeme je příliš stručnou a také zjednodušenou trojí charakteristiku interpretovat. Naproti tomu u Jana to je v prologu provedeno bez nejmenších pochybností filosoficky a dokonce záměrně způsobem, který poukazuje na naprostou, univerzální svrchovanost LOGU (opět významný filosofický termín), interpretovaného jako „pravé světlo, kteréž osvětluje každého člověka přicházejícího na svět“, a to bez ohledu na to, zda je jako takové poznáno a za takové uznáno. Je tu zřetelné navázání např. na Filóna, ale musíme počítat i s konotacemi tak tradičními, že nás vedou i před Sókrata.

(Praha, 990228-2.)